

Norma Veritatis Orthodoxæ.

CONCIO

Habita coram Reverendis

D^{no} Episcopo & Clero

LONDINENSI.

IN

Collegio SIONENSI.

Maij 1° A. D. 1705.

Per ROGERUM ALTHAM, S.T.P.
S. Botolphi extra Bishopsgate, Presbyterum
Londinensem.

LONDINI,

Impensis Thomæ Bennet, sub Insigni Lune Falcata,
in Cœmeterio D. Pauli, 1705.

694. e 16
11

K

Norma Veritatis Orthodoxae.

CONCILIO

D. Episcopo & Clero

LONDINENSIS

Collegio SIO NENSIS

Maj. 1. 1705.

Per ROGERUM ALTHAM, S.T.P.
S. Theol. extra Episcopate, Presbyterum
Londonensem.

LONDINI

Imperialis Typographi, sub Ingeni. Jussu Publico,
in Censorio D. Pauli, 1705.

2 Tim. 2. 15.

Σπύδαςον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ὀργάνη ἀ-
νεπαίχυντον, ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Vulgat. Versio.

Recte tractantem Verbum Veritatis.

EXtrema illa Apostoli verba ita interpretatur
Hookerus Eccl. Polit. Lib. 5. Ὁρθοτομεῖν *recte*
partiri, (sive ut melius vulgata versio *recte*
tractare,) in scriptis Apostolicis notat solum-
modò traditionem sanæ doctrinæ, & significatione con-
tra distinguitur τῷ καινοτομεῖν, novas opiniones super-
inducere contra quam accepimus.

Quæ enim prima tradebatur Ecclesiæ Christi erat
procul dubiò sana & sincera veritas, cui quicumq; pri-
mus obstiterit, necesse est ut Ecclesiam in partes scin-
deret; Quâ in contentione, Qui ea mordicus tene-
bant dogmata quæ primò tradebantur à parte veritatis
erant, Qui contra cum essent planè Novatores à par-
te Erroris stabant.

Medendis hisce malis Ecclesia Catholica, præsertim
hæc nostra Anglicana, idonea satis adhibere curavit
remedia: qualia sunt, ut unusquisq; vel ad gradus Aca-
demicos, vel ad munus Ecclesiasticum admittendus,
priusquam admittatur, veritatem Articulorum Reli-
gionis subscribendo agnoscat; Ut unusquisque cui Be-
neficium cum Curâ animarum demandatur, non so-
lum publicè legat, & in solenni cætu approbet Librum
Precum Communium & Libellum Ordinationis, sed
B. nisdem

iisdem etiam neminis Subscriptionē testimonium exhibeat.

His accedit mitis illa & salutaris Disciplina quā vel perversae in ordinem rediguntur, vel istiusmodi Ecclesiae perturbatores qui novis opinionibus antiquam fidem conantur evertere, imposito silentio Ministeriis Ecclesiasticis praecluduntur. utilius enim eorum Ministerio carebit Ecclesia, quam pati possit obstinata inobedientiae malum.

Si quis verò paulò durius cum his tractari putet, cogitet velim quod à M. Curio didicimus, Qui cum civem alioquin utilem, à civitate tamen amovere necesse habuit, praemissis hisce verbis sententiam tulit, non esse opus Republicae eo cive qui parere nesciret. Hucusq; Hookerus.

Cum itaq; ut ait Apostolus, *Εαν τις sit, ea victoria, is deniq; triumphus divinitus patefacta veritatis*, Λογισμοῖς καθαίρειν, καὶ πᾶν ὑψωμα ἐπαιρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζειν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Κρι-
στοῦ. atque etiam pro subactissimo Hookeri nostri Iudicio, is sit in hisce verbis Apostoli scopus, liceat mihi universam quandam Regulam proponere, quo primitus patefacta Veritas demonstrari poterit, & subnascentis Erroris stipula facilius secerni.

Adeo enim vafra & versipellis, adeo etiam perversa est haereseos Natura, ut ne deprehensa, Erroris sui prodigiosa dogmata fateri cogeretur, per omnes ambigui sermonis anfractus Maendrosq; sese volvat, quo facilius quem vincere non potest, adorientem possit eludere. Et si enim maximè humanum sit Errare, illud tamen fateri à plerorumq; hominum ingenio quam maximè est alienum: Hinc fit ut ab irrepente forsā primum per ignorantiam Errore, eodem tamen pugnacissime defenso, gravissimae Controversiae per omnia fere saecula veritatis defensores exercuerint.

Adeo

Ad eo enim deformis est nudus & natus error, ut nunquam suis viribus vel minimum profecisset, nisi Authoris sui Sathanz instar, mutuatitius usus coloribus, sub veritatis specie delituisse. Dum enim hæretici, ut monuit olim *Irenæus*, similia nobis loquuntur, diversa tamen sentiunt, possunt forsan incautis quibusdam fucum facere, & sub ovilis pellis superindumento tati aliquamdiu latere, dum autem continuo præda inbiant, & eo solum sine insidiantur, invenientur tandem rapaces Lupi.

Inde est quod ab ipsis Ecclesia primordiis, *cavere nobis* jubemur à *Pseudo-prophetis*. *Matt. 7. 15.* *Expressam formam tenere sanctorum sermonum, præclarum illud depositum custodire;* *2 Tim. 1. 13, 14.* *Prophetare ut Alexander tñs nigræ.* *Rom. 12. 6.* *neque supra modum sapere ultra quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, prout cuiq; Deus partitus est mensuram fidei,* *Rom. 12. 3.*

Æternæ illæ Leges & fixa veritatis fulcimenta abundè nobis demonstrant angustos cognitionis nostræ limites, quantumq; nos in divinis cæcutiamus. Neq; enim in iis quæ omnes humani Ingenii vires superant, & à gratuitis solis Superioris Naturæ indicis nobis innotescunt, fas erit aliud loqui præterquam quod accepimus.

Hinc nullus (quod sciam) Hæresiarcha extitit, qui non Errori suo divinum prætexuerit consilium, eundemq; tanquam divinitus patefactum defenderit. Inde inter Antiquissima Ecclesiæ monumenta accepimus quidem alios Pseud-Evangeliorum Authores; Alios vera quidem admisisse Evangelia, impiis autem conatibus & blasphemis commentis dilacerasse simul aulos & corrupisse, neminem autem in omni hereticorum grege, qui non se palam profiteretur *Quod*

Cum itaq; & Nos & Illi, & Catholici & Heretici ab eadem scaturigine, divinâ sc. Patefactione, Doctrinam omnem nostram hauriamus profiteamur, cavenda sunt imprimis duo illa mala, de quibus populum monet *Jeremias* Propheta, C. 2. 13. *Ne derelinquamus Dominum scaturiginem Aquarum perennium, & ne effodiamus nobis Cisternas, Cisternas fractas, quæ non capiunt aquas.* Quò itaq; auspiciatius investigandæ Catholicæ veritatis Canonem instituamus, cavendum est imprimis nè derelinquamus dominum scaturiginem aquarum perennium.

I. Ut omnes Veritates Theologicæ aut apertis S. Scripturæ Testimoniis asserantur, aut saltem evidentibus inde Ratiociniis deducantur.

Contra hanc Assertionem militant hinc Pontificii, inde Sociniani; utriq; divinitus patefactæ Theologiæ hostes insensissimi. Dum alter, Socinianus scilicet, ne ipsi Deo revelanti credendum suadet ultra quam Ratio postulet; Alter Pontificius scilicet, divinam Revelationem imperfectionis arguat, & hominibus credendum nobis suadet, non solum præter sed etiam contra quod accepimus. Contra hos itaq; statuendum est S. Scripturam sive verbum Dei Revelatum, non solum esse perfectum & adequatum, sed etiam solam Fidei morumq; Regulam. Horum enim alter, Regulam illam quam Ecclesia Catholica semper tradidit, superfluam arguit, ideòq; sacris fidei Mysteriis, & pænè omni Supernaturalis cognitionis lumine minuendam velit; Alter Mancam exhibet, & ad illius complementum traditiones quasdam non scriptas requirit, quas pari pietatis affectu recipiendas præcipit.

Cum autem Christus de seipso dicat, *Joh. 14. 6. Quod sit Via Illa, & Illa Veritas, & Vita Illa, quodq; nemo venit ad Patrem nisi per illum,* satis innuit omnes homines à veritate aberrasse, à Salutis viâ declinasse;

nasse; adeoq; ab omni Vitæ spe prorsus excidisse. Cumq; iterum *Joh. 18. 37.* coram *Pilato* dicat, *Se ad hoc genitum fuisse, ad hoc in mundum venisse, ut testimonium exhibeat veritati, quodq; Quisquis est ex veritate audit vocem ejus;* abundè satis demonstrat non aliundè quærendam esse Veritatem, quam à tradentis Dei veraci Patefactione.

Quo enim nulla vis Ingenii penetrare, Quod nulla Mens Humana cogitatione potest complecti, nulla Vox exprimere, in iis inquam, (& quidem talia sunt τὰ ἑλθὼν τῷ θεῷ,) quem potius sequamur Ducem quam illum, cujus Intellectus in formandis suis conceptibus ita perspicax, ita est perfectus, ut neque decipi possit, neq; alios in Errorem ducere? cujus Voluntas ita recta est ut nec in transvorsum ullo turbine feratur, nec alios possit devios agere? Hic securi pedem figimus ubi æterna Veritas omnem Errori viam præcludit; Illa tuti vestigia sequimur, Quæ æterna Bonitas ad nullum hinc indè Malum deviare finit; & quamvis Ratio claudicans longo intervallo ponè relinquatur, fidei tamen alis in superiora rapimur, Cælos ipsos patentes suspicimus, & omne Dei consilium nobis patefactum veneramur. In hoc itaq; nobili Veritatis triumpho, reluctantem frustra captivam ducimus Rationem; impari licet gressu, piè tamen conantem altius assurgere, supernaturalis cognitionis lumine perfundimus, & Indiciis illis Quæ Pater Luminum dignatur nobis concedere, ultra obscuras imperfecti Ratiocinii vires, pænè reddimus Intuitivam. Ita enim dicitur Fides, *πραγμάτων ἔλεγχος, & βλεπομένων.*

Quid vero hic opus erit aut traditionibus aut inventis humanis! Cum enim ut ait *Paulus* ad *Tim. 2. Ep. c. 3. v. 16.* *Tota Scriptura divinitus est inspirata, & utilis ad doctrinam Veri, ad redargutionem Falsi, ad correctionem Mali, ad disciplinam Boni in justitia:*

Quid

Quid hic desit, quod vel ad elucidandam fidem, vel ad mores instruendos ulterius requiratur? Cum enim omne Verum & Falsum fide deprehendimus, Rationis limites supergredimur, ideoq; humanis omnibus inventis superiores evadimus. Cumq; quinam sint supernaturales Boni Maliq; fines, certius, dilucidiusq; fide edoceamur, discimus omnem hominum de moribus disciplinam, tum demum reverâ utilem esse, cum Theologia ancillatur. Hinc omnes Officii partes per innumerabiles penè rerum varietates diffusa, undiq; se nobis explicant. Admirabilis quædam Veritatis lux quæ aliunde hauriri non potest, intellectum perficit, constans atque aperta iusti probiq; ratio voluntatem dirigit; nihilq; hic omnino deesse videatur, quod ad propositi finis vel Intellectum, vel amorem, vel ipsam deniq; affectionem desiderari possit.

Ludicra planè est Pontificorum hic de utilitatis voce cavillatio, quanquam enim & quidem in multis alia sit utilitatis, alia sufficientiæ Ratio, ubi tamen Ea est Utilitas propositi mediæ ad finem assequendum, ut non solum adminiculi vices agat, & quasi *ἐκ παρρησίας nobis opem suppediet*; sed & Ductoris & Ducis fungatur munere, & instruat atque etiam manuducat, nè vel Ignorantia semitam occludat, vel Error devios agat; Ea Utilitas ita omnes efficacis mediæ partes complebit, ut facile dici possit sufficiens.

Hinc est quod *Esaias* Propheta aberrantes *Judaos* ad Legem revocat & Testimonium. Hinc *Paulus Berrhaenses* suos tanquam *generosa pectora* commendat, quod nec ipsum Apostolum audire velint, nisi cum Scripturis loquentem. Idem *Paulus Corinthios* monet nè sapiant *παρ ὀφείρας*, 1 Cor. 4. 6. & *Galatas*, etiamsi *Nos aut Angelus de Cælo evangelizet vobis*, præter id quod Evangelizatum est, Anathema esto. Ubi rectè *Theophylactus*, *ὡς ἔπρεν ὅτι ἐὰν ἐν αὐτῇ κατὰ*.

καταγγέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τὴν ἐπαγγελίαν
καρὶ ὁ ἐπισημασμένη. Omnis enim additio in Materia
fidei est corruptio, quia additur fundamento quod
unicum esse debet, & cui si quid additur, eo ipso ever-
titur.

Unde itaq; veritatem ipsam hauriamus nisi ab ipsa
veritate? Hinc angustos cognitionis nostræ limites
ultra omnem Naturæ complexum extendimus, &
quod ratione comprehendere non possumus, fide ta-
men deprehendimus. Hinc vanas hominum traditio-
nes veritati superinductas secernimus, & Ea solum
quæ divinitus patefunt Myſteria, submisso pietatis
Affectu recipienda ducimus. Cum itaq; & hinc fidei
Defectus, Excessus inde, à Novatorum pariter delira-
mentis profluant, (parum enim interest an Rationis,
an Authoritatis Humanæ Magisterio succumbendum
sit), Quo melius stabiliatur indeclinabilis Fidei mo-
rumq; Regula, despiciendum restat.

II. Quænam erunt in hac Re veræ Christi Ecclesiæ
Partes. D. Paulus Rom. 3. 2. de Judæis dicit ὅτι
ἐπισημασμένη τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Sanctus Judas canonice
sua Epistolæ commate 3°, acriter contendendum esse
monet pro eâ fide qua semel tradebatur sanctis, addi-
tâ ratione, subintroierunt enim quidam homines (qui
olim præscripti sunt in hoc Judicium) impii, Dei
nostri gratiam transferentes in Luxuriam, & solum
Dominatorem & Dominum Nostrum Jesum Chri-
stum negantes. Consignato demum Canone Johannes
Apocalypses. c. 22. v. 18, 19. Si quis apposuerit
ad hæc, apponet Deus super illum plagas Scriptas in Li-
bro isto, & si quis diminuerit de verbis libri Prophe-
tiæ hujus, auferet Deus partem ejus de Libro Vitæ, & de
Civitate Sanctâ, & de his quæ Scripta sunt in Libro
isto.

Cum

Cum itaque omne Dei consilium nobis in sacris literis Patefactum, tanquam *καὶ παρακαταθήκη*, [sacrum aliquod depositum,] in fidam Ecclesiæ custodiam tradatur, Ea erit certè illius Authoritas ut facultatem habeat, ea faciendi omnia, quæ aliquo modo ad liberandam fidem valeant. Ut itaq; publici nummi Corruptores falsariosq; sive minuendo quid detrahant, sive sub falsa specie adulterinos nummos pro veris supponant, subalterni sive ministerialis Judicis Authoritas, tanquam læsæ Majestatis reos pænis coercet; Quæ Authoritas quanquam in ferendis novis Legibus nihil valeat, justa tamen, atq; utilis pariter Republicæ jure censetur, cum & conservandæ salutis Publicæ, & privatorum commodo promovendo apprime inserviat: Ita etiam Ecclesia, quamvis in condendis novis fidei Articulis, nè minimum quidem debeat sibi arrogare, eam tamen habet in Contraversiis fidei Authoritatem, ut cum sit divinorum Librorum Testis & Conservatrix, ubi doctrinæ sacra falsarios deprehenderit, justâ Authoritate eos coercere poterit. Sive enim privatis ducti ratioeiniis è Catalogo articulorum fidei eliminandum aliquid statuunt, quod Sacra Litera credendum proponunt; sive ambitionis & iniquæ Authoritatis prætextu tanquam dominantes in Cleris, credendum aliquid velint obtrudere præterquam quod accepimus, quod est hinc Verbo Dei addere, inde de Verbo Dei demere, fidelis custodiæ Ratio postulat ut in istiusmodi delinquentes salutari reprehensione animadvertatur.

Est enim illud in fideli Custode præcipuum, Ut Veritas illius fidei commissa, non solum apud se illibata conservetur, sed ut ex Erroris oppositione, aliis etiam clarius elucescat. Hinc D. Paulus 1 Cor. 11. 19. aliquam etiam, duram licet, hæresin necessitatem inducit, *ut Qui probati sunt manifesti fiant.* Hinc etiam idem

Apostolus, ideo *Timotheum*, *Ephes* se reliquisse dicitur, ut denuntiaret quibusdam per *Episcopum* *Timotheum* 1. 3. *Timothee* monet, curare, *Hereticum* *Hominem* post *unam* & *ferendam* *correctionem* *devitare*, quia *subversus* *est* *quale* *in* *ordinem* *est* & *delinquit*, *proprio* *suo* *judicio* *condemnatus*. Postulat itaque *fidelis* *Custodia* *Ratio*, ut *Ecclesia* *cujus* *fidei* *commissa* *est* *divinitus* *patefacta* *Veritas*, non solum ipsa purum *Dei* *Verbum* *pradicaret*, sed etiam *respondens* *ad* *omnes* *re-* *dargueret*, ab *Orthodoxis* *secederet*, aliquam *infamiam* *Notam* *signaret*, *Hereticos* *denunciaret*, *Anathemati* *subjiceret*, etiam si fuerit *Prævaricator* *ille* *vel* *Ange-* *lus* *de* *Cælo*. Atque *Hæ* *sunt* *fueruntq;* *semper* *in* *fidei* *controversiis* *Veræ* *Christi* *Ecclesiæ* *Partes*. Quas quo modo *defenderit* (quamvis istius *Rei* *luculentum* *nobis* *testimonium* *exhibear*, post tot *Sæ-* *culorum* *decursus*, non solum *illibata* *apud* *nos* *con-* *servata*, sed etiam *sancita* *Veritas*) liceat tamen *stri-* *ctum* *tradenda* *Veritatis* *Rationes* *subducere*, ne quod *aliis* *debemus*, *nobismet* *ipsis* *superbi* *nimis* *impute-* *mus*, *Non enim nobis, Domine, sed nomini tuo sit Glo-* *ria*, *Qui* *Veritatem* *tuam* *nullo* *non* *tempore* *im-* *pugnata*, *nullo* *tamen* *tempore* *indefensam* *reli-* *quisti*. Quidam sunt fueruntq; semper ut ait *Christus*, *D.* *Joh. 8. 44.* *Qui sunt ex Patre* *Diabolo*, & *desiderium* *Patris* *sui* *faciunt*, *Ille homicida* *fuit* *ab initio*, & *in ve-* *ritate* *non* *stetit*, *quia non est veritas in eo*; *cum loqui-* *tur mendacium*, *ex proprio loquitur*, *quia Mendax est* & *Pater ejus*. Hi omnes illi militantes *cujus* *castra* *se-* *quuntur*, quodq; *clarius* *illuxerit* *Veritatis* *Lumen*, eo *sub-* *tiliores* *contra* *insidias* *struunt*. Dum adhuc *mundo* *parcius* *se* *patefecisset* *Deus* *sub* *O-* *economia* *Judaica*, *pen illa* *que* *vocat* *Pentecostes* *Ignor-* *rantia*

rantis tempora. *Act. 17. 30.* satis sibi Errorisq; Dominio castrum dedit. *var. lect.* Ille Hostis juratas, si mentes hominum ad divinum aliquod Naturâ duce aspirantes, Idololatria tenebris obvolutas ita transformatum ageret, ut Ignoto Deo ignoranter litarent. Cum autem Ille etiam futurus erat *hæc mundi* in Mundum venerat, & omne Dei consilium de salute hominum uberius patefieret, Cum sanctis Dei manifestatum esset, Mysterium illud quod absconditum fuit à sæculis & generationibus; Cum voluit Deus notas facere divitiarum gloriæ Sacramenti istius in gentibus quod est Christus, ne penitus subrueret Dominium illud quod in tenebris fundaverat, non solum omnem Judæorum iram, contra novos istius Lucis & Gloriæ predatores excitavit, sed etiam fideles ipsos, pro consuetâ suâ versutiâ, quo melius iis imperare possit, maleferiatis opinionibus in partes scindit, nec gentes ipsas ad Evangelii Lucem admittendas voluit, nisi Legis umbris adhuc obfuscata. Atq; ita contra Ecclesiam Christi, ipse Diabolus statuit Templum Domini.

Ista controversia gravissimis molestiis ipsos etiam Apostolos exercuit, donec tandem quid in hac Recredendum, quid agendum esset, communicatis consiliis in plenâ Synodo statuerint. Volunt scilicet Apostoli, pro Domini sententiâ, Christi Jugum esse suave & Onus leve: volunt & contra, Judaizantes Hæretici, Discipulis imponendum esse Jugum, quod nec ipsi nec eorum Patres ferre poterunt. Hinc itaq; vana Hæreticorum Traditiones, & deliqua additamenta, inde scriptum Dei Verbum dirimenda inis Regula statuto. Causa hæc gravissima, inde pependit omnis gentilium fides, non solum nobis restacum facit, Qualis sit Lex illi rugina, qui omnia circum, ut aliquos devoret, sed etiam Exemplum exhibet, quibus modis

modis & impugnata Veritas defendi possit, & subna-
scens Hæresis stirpitibus evelli.

Importuna enim Hæreticorum Novationes, Quæ
quolibet sæculo molesta nimis pertinacia Ecclesiam ex-
ercuerunt, atque omnes inde nata controversiæ, eo
tandem modo compositæ sunt. Aut enim singulorum
Patrum Scriptis Elencticis, aut saltem ubi illa propter
ingruentem Hæreticorum malitiam minus valerent,
omnium pluriumve in concilio congregatorum, sen-
tentia definitiva, adhibita prius fidei indagatione;
cum eas nec primitus patefactæ Veritati, nec traditæ
per Ecclesiam Interpretationi consentire deprehende-
rit, & Opiniones ipsæ Erroris damnantur, & earum
Authores Anathemati subiciuntur.

Ita *Irenæus* in eruditissimo illo opere adversus Hæ-
reses *Valentinum* & similitum, passim insula Hæretico-
rum novitati, fidele Ecclesiæ testimonium opponit,
incorruptamq; ejusdem custodiam, sic *Lib. 3. c. 3.* de
Polycarpo dicit. Hic docuit semper quæ ab Apostolis
didicerat, quæ & Ecclesiæ tradidit, & sola sunt vera.
Et Testimonium his perhibent quæ sunt in *Asia* Ec-
clesiæ omnes, & qui usq; adhuc successerunt *Polycarpo*.
Qui vir multo majoris authoritatis Testis, & fidelioris
Veritatis est Testis quam *Valentinus* & *Marcion*, &
reliqui qui sunt perversæ sententiæ: ita enim Capite se-
quenti, Ante *Valentinum* non fuerunt qui sunt a *Va-*
lentinis, nec ante *Marcionem* erant qui sunt a *Marcio-*
ne, nec omnino erant aliqui sensus maligni quos supra
enumeravimus, antequam Initiatores & Inventores
perversitatis eorum fuerint. Eodem usus argumen-
tandi genere *Ferrutianus* etiam (sic plures recenseam)
Hæreticorum sententias Novitatis arguit, tum in
Libris contra *Marcionem*, tum in *Præscriptionibus*,
& a constanti Ecclesiæ testimonio, incorruptaq;

Veritatis custodiā Orthodoxam contra sententiam
afruit.

Cum autem importuna Hæreticorum Malitia, pro
pervicaci Hæreseus ingenio, salutaribus singulorum
Patrum monitis minus se præstaret audientem, Quin
& impudens Error, non solum latius serpere, sed ipsa
etiam sacra Munia caperit invadere, opus erat ut jun-
ctis viribus ingruentem hostem adoriretur Ecclesia.
Huc enim usq; communis Veritatis causa steterat con-
tra Atheismum sive Polytheismum, idem quippe valet
in cultu Religionis, sive nullum Deum asseras sive fal-
sum: istiusmodi enim erant fere omnes *Simoniani*,
Valentiniani, à *Menandro Gnostici*. Ut vel Unum
Verum Deum Creatorem Cæli & Terræ negarent,
vel saltem Supremum esse noluerint.

Cum itaq; eo modo nihil profecerit veritatis Hostis,
aliò se vertit, præcipuum Veritatis Christianæ dogma
aggreditur, Doctrinamq; istam de uno Christo (*Deo
& Homine*), in quā omnis Christianorum posita est
& Spes & Fides, Judæis uti Scandalum proponit, Gen-
tibus stultitiam. Hinc Primum surrexerunt *Doculæ* si-
ve Phantasiastæ, Qui Christum non Verum sed phan-
tasticum gestasse corpus impie somniarunt. Hos
contra strictim quædam scripsit *Ignatius*. Illos au-
tem, cum nullo certo Duce insanirent, *Irenæus* &
Tertullianus, uterq; suo tempore, facile confoderunt.
His è contra (neq; enim simplici Errori oppugnata
est Veritas,) *Cerinthiani*, *Ebionæi*, aliq; similes, ita Ve-
ritatem corporis humani astruxerunt, ut Christo Do-
mino nihil præterea integrum reliquerint. Horum
in Partes accedit vergente demum tertio sæculo, im-
pius Ille *Paulus Samosatæus*, *Antiochiæ* Episcopus,
qui Christum *verum colorem* esse asseruit, ideòq; à
Patribus *Antiochenis* in Synodica sua Epistola negare
dicitur.

dicatur *ὁ υἱος τοῦ πατρὸς*. Hic, nodus incidit vindice dignus, ubi impia Hæresis celeberrimam eo tempore totius Orientis sedem invaserat: Quare convocata Synodo, communicatisq; consiliis, Patres Orthodoxi Hæreticum anathemate feriunt, statuuntq; Christum ex Patre quidem secundum spiritum ante sæcula genitum, Novissimis vero diebus ex Virgine secundum carnem natum, unam Personam, constantem ex cælesti divinitate & humanâ Carne, ut constet ex eorum Symbolo quod extat *Concilii Ephesini* parte tertiâ.

Atq; hic primum usurpari cæpta est celebrata illa vox *ὁμοούσιος*, Quæ sola postea Arrianæ impietatis jugulum petiit. Iste enim *Arrius* non sustinuit post tantæ authoritatis sententiam, Christum dicere nudum Hominem, sed potius Deum factum, Patre aliquanto minorem, cum esset *ἕτερος*, ideoq; factum vel creatum, Patriq; *κατὰ τὴν ὁμοούσιον* per omnia dissimilem: Hunc Patres *Nicani* (celeberrimus ille per totam Ecclesiam Christianam Conventus,) manifestæ Hæresis damnarunt, stabilitâ demum significatione vocis *ὁμοούσιος*, quâ statuerunt filium esse unius ejusdemq; cum Patre Essentia. Et quamvis Semi-*Arriani* aliqui *Anomæorum* dogma, filium scilicet Patri per omnia dissimilem esse, repudiaverint, filium scilicet *ὁμοούσιον*, i. e. simili Patri substantiæ adherentes, ea vocis ambiguitate Orthodoxis aliquibus in *Concilio Ariminensi* fraudem iecerint sub Imperatore Hæretico, prævalente tamen non ita multo post libertate fidei Catholicæ, ut ait *Aug. L. 3. Contra Maximinum*, reviviscit illud Homopushon, quod in *Concilio Nicano* adversus Hæreticos *Arrianos* & Catholicis Patribus veritatis Authoritate, & Authoritatis veritate firmatum est.

Max

Maxima quæ abhinc orta sunt de Christo Deo & Homine controversiæ, (neque enim omnes recensere fas erit,) profluxerunt hinc à Nestorii perversitate, inde ab Eutychetis ignorantia: Quorum alter Hominem à Deo divisit personas distinguendo, Alter Hominem Deo immiscuit Naturas confundendo; atq; ita contrariis licet sententiis, uterq; tamen à Veritate alienissimus. Hic à Concilio Ephesino, Ille à Chalcedonensi, Hæreses damnatur: decretumq; est à Conciliis istis, Unionem istam non aliter dici vel potuisse, vel saltem debuisse, quam καθ' ὑπόστασιν. Idq; in Concilio Ephesino ἀδίστακτος, indivulso contra Nestorium, in Concilio Chalcedonensi; ἀσυγχύτως inconfuse contra Eutychetem.

Nec; minus Alia Doctrinæ Christianæ summa Capita fidele Ecclesiæ Testimonium, incorruptamque Custodiam requirebant, ideo ab Hæreticis sollicitata, ut quoquo modo laberetur illa Fides, quæ solâ Homines aut veritatem assequi, aut salutem consequi potuerunt. Ita inter turbas illas Arrianas surrexit impius ille Macepontius, qui Arrianorum impietati horrendam suam in Spiritum Sanctum blasphemiam superaddidit. Huic Malo Remedium attulit Concilium Constantinopolitanum, in quo ubi statutum est Spiritum Sanctum esse Πνεῦμα ζωοποιον συν πατρὶ καὶ υἱῷ συνδοξα-
 -όμενον, τὸ ἀληθινὸν ἀνα-
 -τοκῆα, cæteraq; divinitatis manifesta satis indicia. Cujus itaq; existentiam, ea pressus Autoritate, negare non est ausus, illius tamen Operationes insuper haberi voluit Pelagius, contraq; divinæ Gratiæ necessitatem, non ita multo post, superbam humanarum vitium Jactationem opposuit. Hunc frequentia tum in Oriente, tum in Italia, tum in Africa, congregata Concilia Anathemati subjecerunt.

Atq; ita tandem profligatis omnibus hostium virtutibus, Testisq; fidelis, incorruptiq; Custodis liberatâ fide, triumphanter proficitur Ecclesia, Unum Deum Creatorem Cæli & Terræ; Unum Christum Dei Filium, verè Deum, vereq; Hominem, humani generis Redemptorem; Unum Spiritum Sanctum, ejusdem cum Patre & Filio divinitatis Consortem, eorumque omnium qui in hanc Fidem baptizantur, Sanctificatorem. Quodq; ulterius hisce addatur Robur, vergente demum septimo à Christo sæculo, Decretum est à Concilio Oecumenico Sexto, ut Omnes qui auderent, & cursu
*πιστιν ἰδέσθαι, ἢ προνομίζαν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδιδόναι
 ἰδέσθαι σύμβολον, ἢ καινοφανίαν, ἢ τοι ἀλλῶς ἐπεύχον
 πρὸς ἀνατέστη τῶν νυνὶ ὀφειδύλων, sive fuerit Episcopus,
 sive Clericus Depositioni; sive Monachus, sive Laicus
 Anathemati subicerentur.*

Hic tandem aliquanto pedem figamus, Custremusque Veritatem Christianam, semel quidem Sanctis traditam, nullâ non in Parte impetitam, nullo tamen non Sæculo defensam, multisq; adhuc Veteratorum ditamentis inquinatam.

Quod autem superest Traditionis Ecclesiasticæ altam insistit viam: Cum enim hæc tunc Ecclesia pro simplici quo incaluit zelo, subnascentes omnes Hæresicorum Opiniones, pro datâ occasione, opposita Veritatis Luce feliciter profligaverat, Authoritatemque Concilii Oecumenici tanquam Obicem novis subinde suborsitibus posuerat, cœpit Theologia novas vires acquirere, præstereq; tradendi Methodus, atq; ad Antem magis composita, divinæ illius Scientiæ faciliorem præstitit complexum, & à collectis viribus contra omnes Adversariorum conatus vim firmiorem. Ita apud Græcos primus *Johannes Damascenus*, Liberis quatuor, quos de *Orthodoxâ Fide* scripsit, collectis

Patrum Conciliorumq; quæ prius sparsæ erant, sententias, iisq; usus novis Terminis, non quos Ipse primus protulerat, sed Quos importuna Hæreticorum pravitæ mota Publica Authoritas, ob impugnata Veritatis defensionem, ejusdemq; obscurata explicationem, Ecclesiæ induxerat, Theologia novam faciem induit, & ad scientiæ Methodum conformavit. Apud Latinos demum Totus se ad *Damasce*nem Methodum composuit *Lombardus*, Qui summâ cum industriâ collectis, Methodicèq; dispositis, Patrum Latinorum (præsertim *Augustini*) sententiis, Scholasticæ Theologiæ Patrum Sententiarumq; Magister audiit. Hunc sequutus feliciterq; Parisiis interpretatus *Albinus* summam tandem Theologiæ dedit in Partes tres divisam. Ab his defluxit longus acutissimorum Scriptorum Ordo, Quos alios sententiarios, summistas alios nominarunt, prout in *Lombardi* sententiis, aut *Thomæ* summam commentati fuerint; Quodlibetarios alios, Qui de Quæstionibus commixtis, sive de sententiis, sive de summâ natis disputarint.

Theologiam ab his didicimus non ita quidem delicatis auribus congruam, *Acutam* tamen & *Nervosam*. Quicquid illis gratia detraxerit infelix sæculi barbaries, & inde natum dicendi genus incultum, abundè satis reponit, aperta Methodi Ratio, Argutusq; & non inconcinuus tractandæ Quæstionis Modus; ut de Scholasticis, utcumq; aliorum dictis excipiantur, hoc verè dici possit, Eos esse ad pleniorè Doctrinæ Ecclesiasticæ comprehensionem, saniorèq; Patrum & Conciliorum Intellectum, perquam utiles, perquam necessários.

Non diffitendum tamen est in multis sanè errasse: mirum quidem est quod non in plurimis, sunt enim quæ prætermitti: sunt quæ corrigi possunt. Cum

scilicet

scilicet irruptentibus per Occidentem primum, deinde Orientem hinc inde Barbaris, vix ipsa subsisterit Religio. Cum ad ista etiam mala accesserit Iniqua Romanorum Pontificis Tyrannis, Quæ omnia veritas multiplex & nefas male partam Dominium tueretur, minime mirum videatur, si divina veritas hos inter Tumultus obfuscaretur parum, nonnullisq; etiam horribus immixta fuerit: Ista tamen omnia non aliam veritati injuriam fecerunt, quam ut tenebricosa nocte parumper oppressa, dissipata tandem nube clarior clucesceret.

Atq; illud erat Reformatorum operis gloriosum, utq; enim aliud illis erat propositum, quam remotis erroribus antiquam veritatem exquirere, quod abunde factis constare possit, ex Articulis Ecclesiæ nostræ Anglicanæ, quos si quis accuratius paulo perpenderit, facile illic inveniet Scholasticam veritatem Reformatam, Primitivam instauratam. Quid itaq; est quod sibi nobisq; persuaderi velit nova Illa hominum progenies, Quæ nuperis noviterq; inventis Rationis commentis, Veritatem omnem etiam divinitus patefactam, metiri docet, Nullosve ante hoc nostrum demum sæculum Ratione bene usos fuisse? ideoq; hinc Patrum Contemptions, Conciliorum vilipendia, Scholasticorum Eruditorumq; aliorum despictiones, facile deglutiendas esse? At vero superba nimis hæc Jactatio: Reformata audit Religio nostra, quid ni etiam Theologia! Extremam semper fanatici Erroris vesaniam duximus, Ecclesiæ Doctrinam, disciplinamve ideo repudiare, quod Pontificiorum Erroribus fuissent semel inquinatæ. Cum itaq; Articulus apud nos sextus, sacram Scripturam statuatur adæquatam omnium ad salutem necessariorum Regulam; 28us. Eam Ecclesiæ Authoritatem tribuat in fidei controversiis,

ut sit divinatorum Librorum Testis & conservatrix;
 21^{mus}. Eam Conciliis Oecumenicis, ut Quæ ab illis
 constituuntur eatenus Robur habeat atq; Autho-
 ritatem, quatenus ostendi possunt è sacris literis esse
 desumpta, Nobis Religio sit Veritatem omnem è sa-
 cris fontibus haurire, & faxit Deus ut Eandem ab om-
 ni Erroris Maculâ puram ad nos usq; derivatam
 conservemus, incorruptamq; Posteris tradamus!

*Atq; ita sit! Uni Deo, Patri Filio & Spiritui
 Sancto in æternum Gloria!*

Hujusce Normæ, Quæ ad solvendam Quæstionem de
 Judice Controversiarum præcipue pertinet, Speci-
 men propediem damus in Uno summo capite Theo-
 logiæ Christianæ de Mysterio Incarnationis.

FINIS.

